

VASEHØJ
og
CARLSSONS

en gård og en familie
i det nordligste Ballerup
1917 - 1954

KULTURHISTORISK FORENING FOR EGEBJERG OG OMEGN, 1996

Forsiden: Vasehøj ca. 1925.

Brødrene Aage og Frede Carlsson fortalte sammen med deres familier om minder fra Vasehøj mandag den 27. maj 1991. Kulturhistorisk Forening for Egebjerg og Omegn havde arrangeret mødet i Egebjergklubbens lokale på Nordbuen. Ca 70 personer deltog i mødet og i en livlig diskussion.

Mandag den 27. november 1995 besøgte familierne igen Foreningen. Denne gang blev forevist og forklaret billeder fra familiealbummet samt andres billeder fra egnen og perioden.

Midt på sommeren 1991 besøgte familierne Vasehøj

De fleste af følgende billeder stammer fra familiealbummet. Vi takker for tilladelse til kopieringen.

Aage og Frede Carlsson med familie besøgte Vasehøj sommeren 1991.

VASEHØJ
og
CARLSSONS

en gård og en familie
i det nordligste Ballerup
1917 - 1954

Afskrift og redaktion: Christian Halgaard
Layout og illustration: Torsten Kyllesbech

KULTURHISTORISK FORENING FOR EGEBJERG OG OMEGN, 1996

VASEHØJ

Det sted, hvor Vasehøj er bygget, var indtil udskiftningen i 1847 overdrevsjord, der hørte til Baunegården, matrikel 9a, i Ballerup. Ejeren af Baunegården, som dengang hed Johannes Thomsen, solgte den 20. januar 1847 jorden til Peder Hansen, som sandsynligvis har bygget gården Vasehøj.

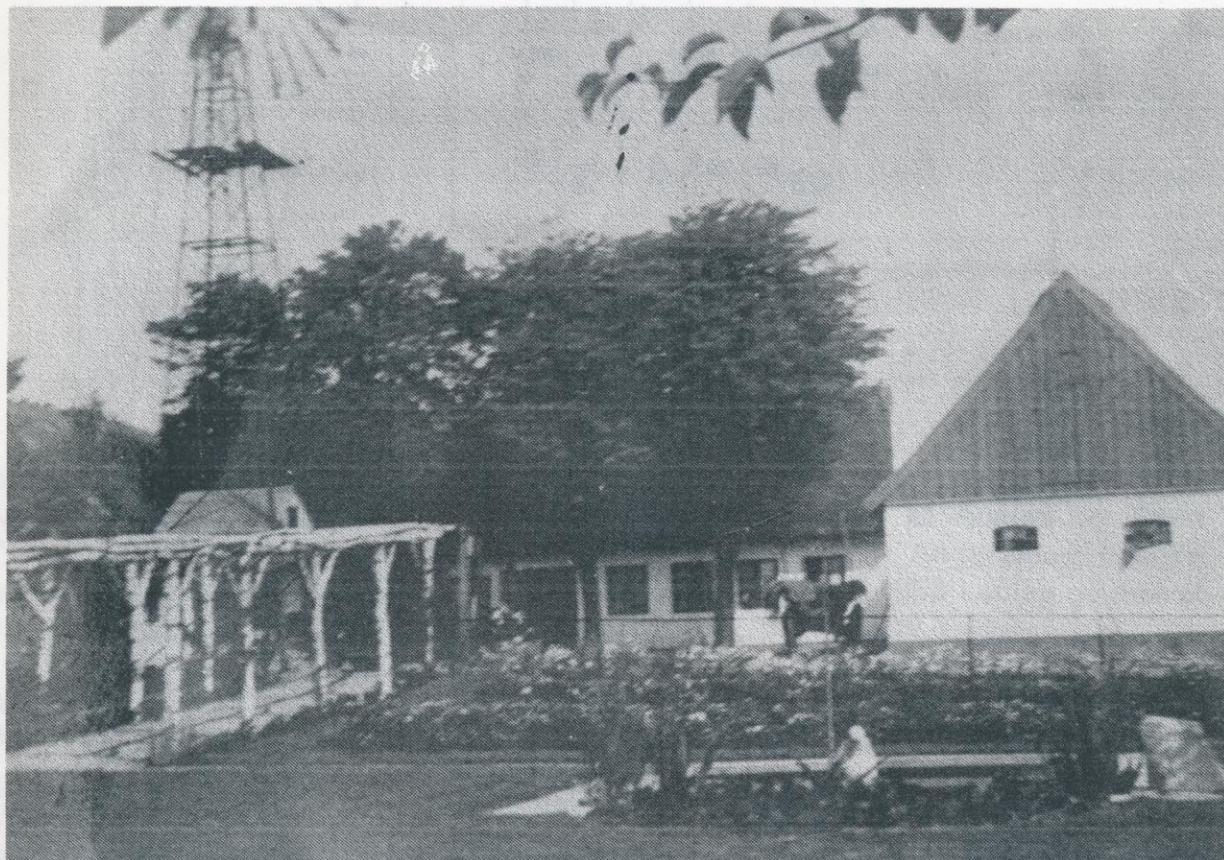
Han startede med stuehuset, hvor gavlene vendte øst-vest. Stuerne var med kakkelovne, i køkkenet var der fyrsted og bageovn. Lofterne var af træ, og der var stengulve. Senere blev der bygget brændehus, stald og lo.

Peder Hansen solgte til Lorentz Frederiksen den 22. juni 1852. Stedet solgtes igen i 1860 til Anders Pedersen, som videresolgte til Niels Knudsen i 1871. Den 30. marts 1904 solgtes til Christen Jørgensen, af hvem August Carlsson købte gården den 18. oktober 1916.

Vasehøj set fra nordvest, malet af Curt Steinfath ca. 1948.

Gårdspladsen set fra syd. I forgrunden havebassinet. Før ombygningen i 1941.

I 1925 påbegyndtes udstykningen af Vasehøjs jordtilliggende i parcelhusgrunde. På jorden blev foruden parcelhuse oprettet to institutioner: Damsgård Børnehjemmet - tidligere Boserupminde Tuberkulosesanatorium - på Damsagervej og, langt senere, i 1960'erne, Hareskovens Lilleskole på Skovbovænge.

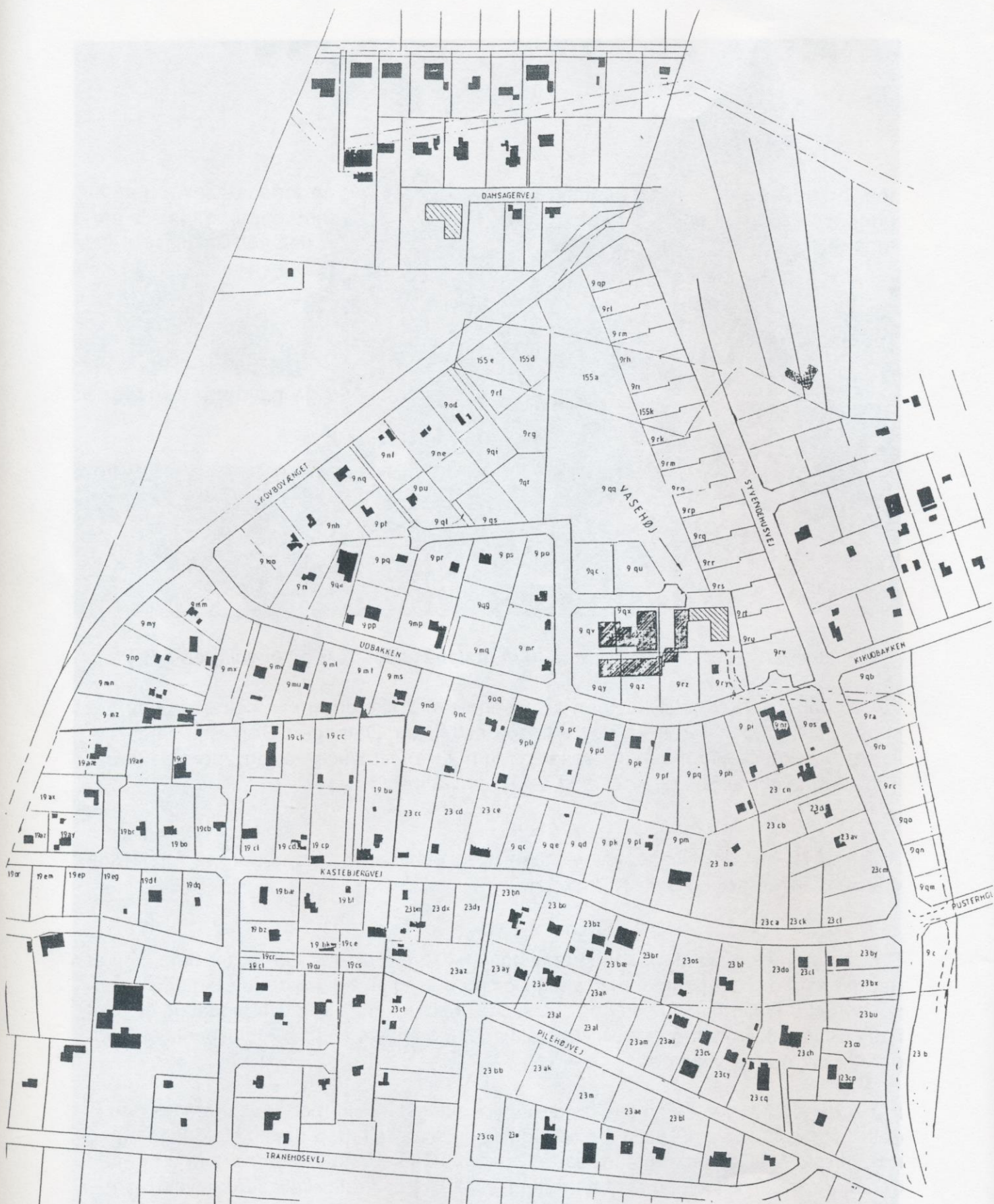
Siden 1979 har det tilbageblevne stuehus og østfløjen været beboet af forskellige grupper, der udgør kollektivet Vasehøj.

Da gården havde sin største udstrækning i 1940'erne, bestod den af tre fløje med et par meget store tilbygninger mod vest. Den oprindelige gård var trefløjet, med stuehuset som nordfløj og med heste- og fårestald i østfløjen, som blev ombygget og udvidet i 1941. I vestfløjen var oprindeligt kostald, men den blev på et tidligt tidspunkt ombygget til bolig for tjenestefolk.

Fra sydenden af vestfløjen strakte den store svinestald sig mod vest, næsten ned til det nuværende centrale vejkryds på Udbakken. Parallelt med denne staldbygning og nord for den lå den endnu større ladebygning, med kartoffelkælder forneden og med den store kedel til kogning af restaurationsaffald til svinefoder i det nordøstlige hjørne.

Midtfor åbningen mod syd i gårdspladsen stod vindmøllen, og syd for den østlige længe fandtes rosenhaven med espalier og vandbassin.

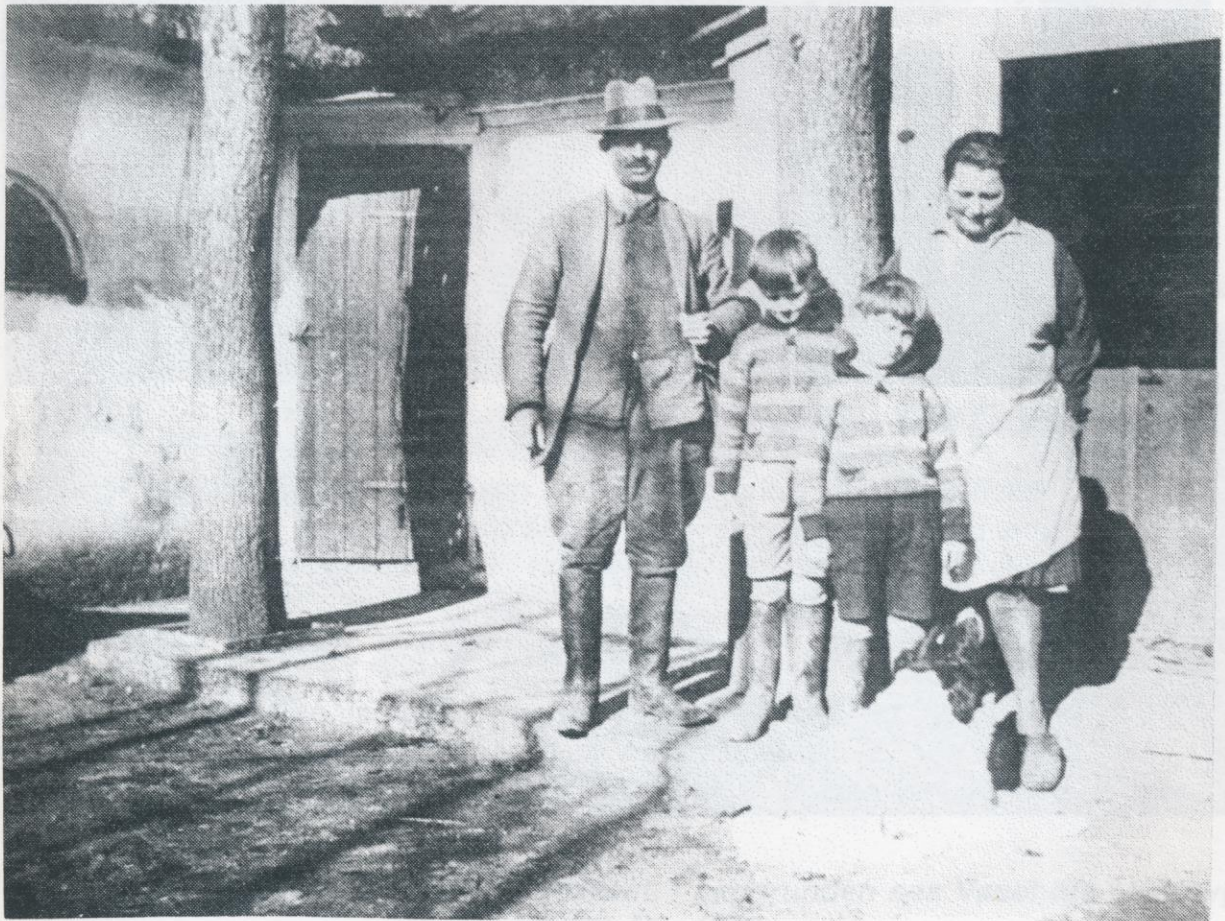
Plan over over veje og grunde i kvarteret med beliggenheden af Vasehøjs bygninger indtegnet. På en del af grundene er opført sommerhuse. Ca. år 1960.

FAMILIEN CARLSSON

Aage Carlsson er født på Vasehøj i 1922 og boede der til 1948, da han flyttede til Nøddetsbjerggård ved Ølsted. Nøddetsbjerggård blev købt af August og Anna Carlsson, da Vasehøj blev udstykket. Det var meningen, at Aage skulle bestyre gården, når han giftede sig. Det gjorde han i maj 1948, og i 1958 købtes gården af Anna Carlsson.

Aage har drevet Nøddetsbjerggård indtil fornylig, da den i 1991 er overdraget til en søn. Det meste af jorden til gården er udstykket. Familien består, foruden Aage, af hustruen Grethe og børnene Lisbeth (1950), Birgitte (1952), Henning (1956) og Uffe (1967).

Familien Carlsson, ca. år 1928.

Frede Carlsson er født på Vasehøj i 1924 og boede der til 1954. Familien købte da en købmandsforretning i et mindre bysamfund, og fem år senere blev en dobbelt så stor forretning overtaget i Fløng. Efter fem år her overtoges Carlsberg depotet i Hedehusene, som familien herefter levede af i 23 år, indtil det blev nedlagt i 1987.

Familien består, foruden Frede, af hustruen Käthe og børnene Erling (1952), Per (1955) og Ivan (1958).

August Carlsson

Anna Carlsson

August Carlsson blev født i København den 9. november 1894 af svenske forældre. Faderen døde i 1903, da August var 9 år gammel. Moderen søgte og fik dansk indfødsret. Hun ernærede sig og drengen på et lille jordbrug ved Buresø. August gik i Slagslunde skole. Død i 1956.

Anna Carlsson blev født den 11. august 1899 og voksede op på gården Guldbergdal i Slagslunde skov pr Stenløse. Faderen var Hans Theodor Meulengracht. Der var vistnok ni søskende. Anna gik også i Slagslunde skole. Død i 1968.

Grethe Carlsson fortæller om sine svigerforældre:

Min svigermor, Anna Carlsson, voksede op på gården Guldbergdal, hvis stuehus nu er revet ned og genopført, men ikke i den gamle stil. Som barn og ganske ung passede Anna sin fars heste, og hun kørte mælkerute i al slags vejr.

Min svigerfar, August Carlsson, havde i mange år både vognmandsforretning og omrejsende tærskværk at passe, men senere blev det slemt med det dårlige ben.

Det blev altså "vor mor", der måtte klare det meste af det hjemlige, og det var hun bestemt også "mand" for. Hun kunne malke, muge, pløje, køre selvbinder, sylte, slagte og alt, hvad det førte med sig, og samtidig holde sin blomsterhave i fin stand. Det var også farmor, der måtte passe sin syge mands ben. Sine to drenge oplærte hun i mange forskellige gøremål.

Hun kunne også håndtere en bøsse og ramme en skydeskive. Farfar og begge sønner vandt skyttepræmier i miles omkreds, mest førstepremier.

Farmor var redelig, venlig, hjælpsom og umådelig god mod alle dyr. Hun talte med dyrene på en venlig og medrivende måde.

Hun kunne også være "skrap", hvis hun følte sig forulempet, og så var hun ikke god at bides med. Hun har flere gange jaget "krapyl" fra gården med stokkeslag.

De første sommerhuse, set fra nordvest. I baggrunden ses Vasehøjs staldbygninger. Ca. 1963.

Frede og Aage, ca. 1929.

BRØDRENE FORTÆLLER

Vi havde en fantastisk dejlig og god barndom og ungdom på Vasehøj, og vi synes, at det var meget synd at udstykke den og Pilehøj. Der er jo sket meget omkring området siden, men efter vores mening er ændringerne ikke alle til det bedre. Vi gik omkring i en skøn og dejlig natur, og vi kunne fra gården kun se tre-fire huse i mange år efter, at vi var født. Ellers var det mest moser og enge, og den jord, der blev dyrket, var ikke særlig god.

Vi har mange minder. Gode og lidt mindre gode, men alt i alt har vi da fået noget ud af det, og det er gået os to sønner godt, også bagefter. Vi har haft en rigdom og en

erfaring fra Vasehøj, som vi nok har taget ved lære af både i medgang og modgang.

Der var en slags nøjsomhed dengang, det var meget lidt, man købte. Hønsene havde vi, grisene havde vi, og vi skulle i hvert fald også have en ko. Ja, vi skulle have to køer, for der skulle altid være én, der malkede. Man gik i hvert fald ikke til mælkemanden, men fik det lige fra patten og i munden, det fungerede godt. Når jeg kom hjem fra skolen, skulle jeg gerne ind i spisekammeret og dyppe koppen, der stod altid fad med mælk. Om sommeren blev det sat op til tykmælk. Det var noget andet end det, man kan købe idag. Vi tog ingen skade af det, for tingene nåede ikke at blive gamle og forurene, førend vi havde spist dem.

Vi gik i skole i Hareskoven. Skolen lå lige neden for Hareskov station, helt op til skoven. Den ligger der endnu, men er udvidet meget siden. Vi gik i de sædvanlige syv år, uden sprog eller noget andet. Skulle man på realskole og videre, måtte man til Ballerup, men vi skulle jo ud og harve istedet for. Vi boede i Ballerup, havde telefon Hareskovby nr 24, og postadressen var Herlev, så man vidste jo dårligt, hvor det kom fra altsammen.

Kunstneren, der har malet de fremviste malerier, hed Curt Steinfath. Han var kendt som dyremaler og malede i området i mange år, og han har også malet en del for far og mor i Sverige. De var meget interesserede i Sverige, vi har haft sommerhus der i mange år. Storfyrstinde Olga har vi ikke set male herude, men vi så hende da jævnligt, bl.a. når hun hver eneste dag var ude på sin tur og samle hestepærer på Skovvej, til rosenbedet på Knudsminde. Hun havde en lille fejebakke og en pose i cykelkurven og cyklede vidt omkring efter hestepærer.

Gårdens drift

Far købte gården omkring 1917. Efter første verdenskrig blev han genindkaldt som soldat og havde meget dårligt råd til at blive boende på gården. Sagføreren, som havde med det at gøre, fortalte så, at han muligvis kunne sælge et stykke jord fra op imod Hareskoven, til hjælp til betalingen af de første afdrag. Det blev etableret, og jorden blev solgt. Det er så der, hvor Boserupminde nu ligger, samt nogle huse på den vej, der går ned til skoven lidt længere oppe mod Hareskoven. Det reddede stormen af, så far kunne blive boende på gården.

I 1920 blev far gift med vores mor Anna, som kom fra Slagslunde, hvor han havde arbejdet på en gård og lært hende at kende.

I nogle år have far kreaturbesætning. De fik mund- og klovesyge to gange og hele besætningen måtte slås ihjel. Det var nogle hårde slag, og det var derfor, at far gik over til grisehold. Der var en direktør på Lautrupgården, som hed Lyngsig, og som far kendte dengang. Far kørte over og passede hans have nede ved Bagsværd sø, hvor han havde en stor villa. Han sagde til far, at han skulle sørge for at få nogle grise ind, det var bedre end køer. Da far ingen penge havde, hjalp han os til de første grise, der startede det hele.

Far og mor fik så grise og havde ind imellem mange grise. Vi hentede affald i Køben-

havn til at fodre med. De fleste af grisene gik ude i det frie på 10-15 tønder land jord omkring gården. De havde deres orne derude, og når de blev drægtige og skulle fare, kom de ind for at føde grisene.

Hønsene gik også i det frie ligesom ænderne, der gik i moserne. Det vi nok havde de største problemer med var ræven, som vi måtte skyde på en gang imellem, for at holde ham væk. Der var også meget vildt på området dengang.

Jorden har vi i mange år pløjet med en enkeltfuret plov, min bror og jeg. Det gik med to heste ud kl 7 om morgenen, vi pløjede til kl 12, tog hjem og fik lidt mad, og derefter ud og pløje igen til klokken var 6. Og så op at fodre kl 5, så dyrene kunne få lidt at æde, mens vi var inde til morgenmad. Det var vores arbejdsdag, vi har pløjet den jord i mange år, op og ned ad bakkerne. Man kunne pløje en tønde land om dagen, når det gik godt. Det var lige meget, om det var regnvejr eller hvad, man gik bare ud at pløje, og hestene gik næsten bedst i regnvejr.

Vi havde altid en fodermeister på gården, og så havde vi hver tredie søndag fri. Mor havde også ung pige i huset i mange år.

*Kartoffeloptagning i 1943. Aage Carlsson fører hestene.
I baggrunden tilvenstre ses Pilehøj.*

I kartoffeltiden fik vi skolebørn til at pille kartofler op efter skoletid. De kom gerne klokken et, og så pillede vi en 3-4 timer, og på den måde blev det til ca 1-2000 tønder kartofler. Vi holdt pauser ind imellem, hvor de fik varm chokolade, men man skulle aldrig køre mere end fire timer, for så blev børnene trætte af det. Med de fire timer gik det godt, og børnene var glade for det. Vi havde så et støt hold, og det passede så,

at når optageren havde kørt en omgang, kunne de vende kurven og sætte sig og hvile et øjeblik, og så satte de en ære i at være færdige til optageren var rundt igen. Så havde man sat vognene op langs stykket, og der hældte vi kartoflerne i, og var der ikke vogne nok, hældte vi dem af på jorden i bunker. Når man så var færdig med det stykke om aftenen - det blev gerne til en 20-30 rækker - så harvede man lige stykket og pillede de kartofler op, der var glemt.

Der har ikke været gravet tørv i 1900-tallet, som vi kan huske det, men der er mange lave områder. Nogle huller (ved Udbakken) var så lave, at grisene ikke engang kunne gå der. De blev fyldt op med skrald fra København, og efterhånden blev det så trådt til og anvendeligt. Det var fyldt op før krigen, men under krigen blev det gennemgravet for at finde koks, som blev solgt som pillekoks.

Den sidste vindmølle blev pillet ned lige før krigen.

Der var en vindmølle på gården. Den blev brugt til at pumpe vand op med og til at lave strøm, og i en del år blev den også brugt til at skære hakkelse til hestene. Der var forøvrigt en overgang to vindmøller på gården, men den ene blev revet ned før jeg blev født, og den anden har jeg revet ned. Vi fik elektricitet omkring tidspunktet, da krigen startede. Før brugte vi jo stearinlys og petroleumslamper.

Vi fik traktor i 1951, da kom den første Ferguson. Far havde haft traktor, før jeg blev født, men det var en Fordson, en gammel svend på jernhjul og med magnettænding, nærmest en dampmaskine. Far kørte i 20'erne og 30'erne rundt og tærskede for folk, med et transportabelt tærskværk. Den store traktor kunne ikke køre på vejene på grund af de grove hjul, den måtte køre over markerne fra gård til gård. Senere kom der glatte ringe, der kunne spændes på hjulene, til kørsel på vejene.

I 1924 skulle han starte traktoren, men den slog tilbage og slog ham over låret med startsvinget. Der blev en knude, som han gik med et par år, så slog den ud med bylder. De bylder blev aldrig lægt, og det døde han af, da han blev 62. Hele låret var ét stort blodigt kød, og der var ingen læger, der kunne gøre noget. Der var inde på Rigs-hospitalet en dr. Haxthausen, der har skrevet en tyk bog om fars ben. De mener, at

det var farvestoffer fra tøjet, der var gået i såret og havde lavet noget forgiftning i blodet. Han døde den 13. august 1956, og da havde han gået med det siden 1924. Samtidig gik han med et brok, som var meget stort, men som han ikke turde få opereret, fordi det var så tæt ved såret. Pludselig gik der så meget galde i det, at han måtte ind, og de fjernede det, men han kom aldrig hjem igen. Han lå i hvert fald på hospitalet i mere end fire år, og det er nok årsagen til, at vi måske nok var bundet noget mere til vores hjem, end vi ellers ville have været. Det var ligesom naturligt at hjælpe far og mor ad den vej.

Omegnen

Vi havde jo marker op til skoven og over til det, der hed Boserupminde og tværs over Syvendehusvej. Ovre på den anden side havde vi et stykke, der hed den lange mose, og så gik det over til Sortemosevej og op langs den - ikke helt op, for der kom Clausens. Der gik så et skel ind, over til Syvendehusvej. Herfra videre til Egebjergvej og helt over til den vej, der gik ned til Lilleskolen, der var hjørnet af fars jord. Der var 60 tønder land, med Pilehøj.

Bommen over Skovbovænget fandtes oppe på det højeste punkt af vejen, der hvor fars jord gik til, da vi startede. Men så solgtes noget fra i 1918, jorden ved Boserupminde, det er lige på den anden side af vandledningen. Sammen med Boserupminde blev udstykket alle de grunde deromkring, der har matrikel nummer 9 (*Bakkehegnet, Egekrogen og Damsagervej*). Det var det første, der blev udstykket.

Jorden, hvorpå Lilleskolen ligger, måtte ikke udstykkes. Det blev fredet, da der blev lavet udstykningsplan for området. Man søgte om dispensation flere år efter, da alt andet var færdigudstykket. På et tidspunkt fik de lov at lave bare to parceller på den, og derefter sælge den som et større område, og det blev så solgt til Lilleskolen. Den ene ende af grunden er stadig fredet.

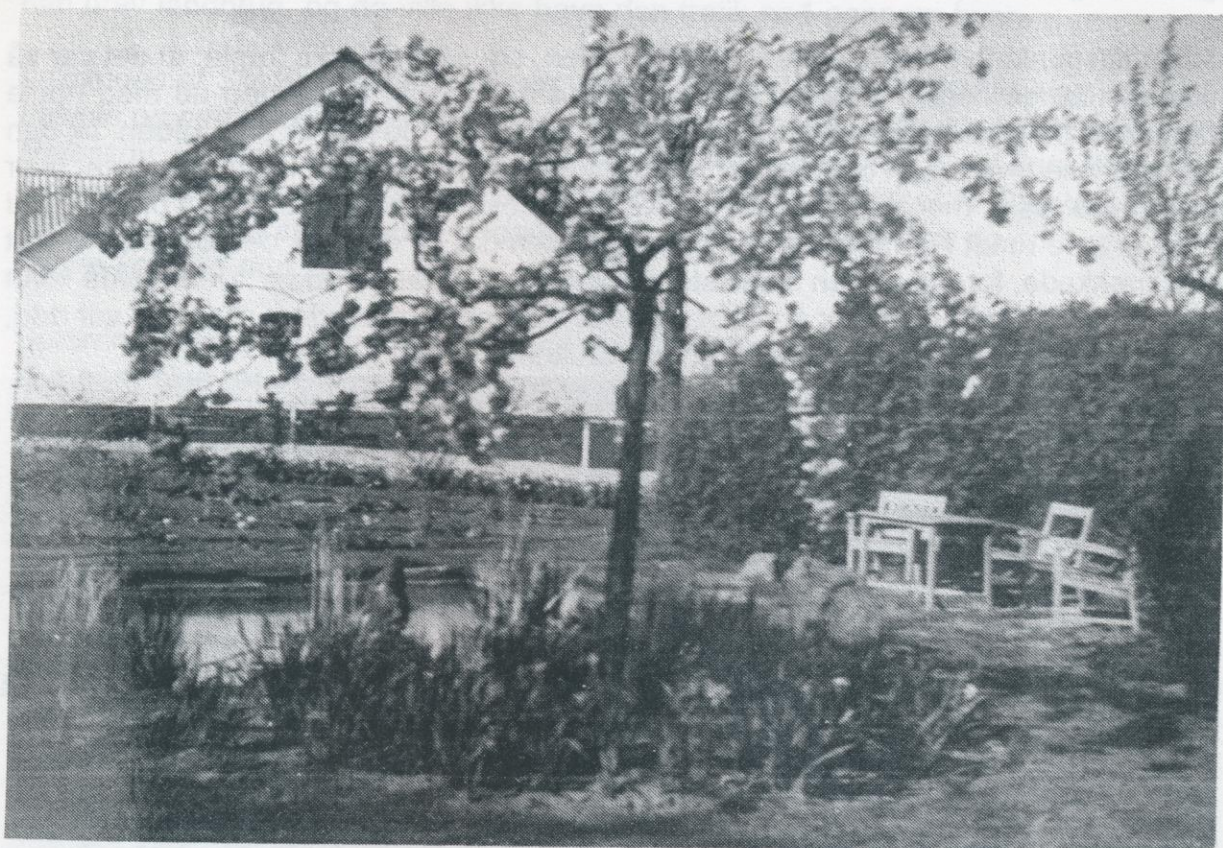
Pilehøj blev købt til i 1937-38. Den tidligere ejer hed Madsen. Han boede der et års tid efter, at vi havde købt det. Da Pilehøj blev købt, var der kun 1,70 m til loftet. *Bindingsværket havde stået og rokket på fundamentstenene, så bjælkerne var slidt og rådnet nedefra, så huset blev lavere og lavere. Efter overtagelsen forsøgte Carlsson'erne at vælte huset ved at spænde heste for, men det var alligevel for solidt. Huset blev fjernet og det nuværende bygget.*

Ragnisvænget var en lille vej, som gik hen til en spejderhytte, som ikke findes mere. Der var en vandledning under området, som iøvrigt bestod af sø og mose, og det måtte ikke udstykkes (fredet). Der var mange partslodder, hvor folk fra omegnen ejede et mindre stykke mosejord. De blev senere købt sammen, så der var færre. Bl.a. ejede Lautrupgården og Tipperuphøj en stump jord. Foruden Københavns Vandforsynings vandledning gik også nogle højspændingsledninger hen over området, og de medvirkede måske også til behovet for fredningen.

Vi havde ikke meget kontakt med de nærmestboende. Der lå en meget stor villa ovre i Hareskoven, med et blåt tag. Det var faktisk et dobbelthus i højden, så det kunne ses på lang afstand. Det lå nok en til to km fra gården. Der var ingen stort nærmere, men

der var et par huse mere, også op mod Hareskoven, bl.a. lå der en villa helt oppe mod skoven. Vi havde ingen kontakt med dem, så vi ved ikke, hvem der boede der.

Havebassinet efter 1941. I baggrunden den udvidede østfløj med hestestald.

Af forretninger var der i Hareskovby en købmand Pedersen nede ad Skovbovænget, lige før åen og tennisbanen. Det var den nærmeste, og så var der én, når vi kørte op til kirken og drejede til venstre, helt oppe ved skovgærdet. Det var dem, vi købte bolcher hos, når vi kom fra skole. Far og mor handlede mest i Herlev og Ballerup, for de kørte den vej, mens vi rendte i skole i Hareskov.

Sanders Mose

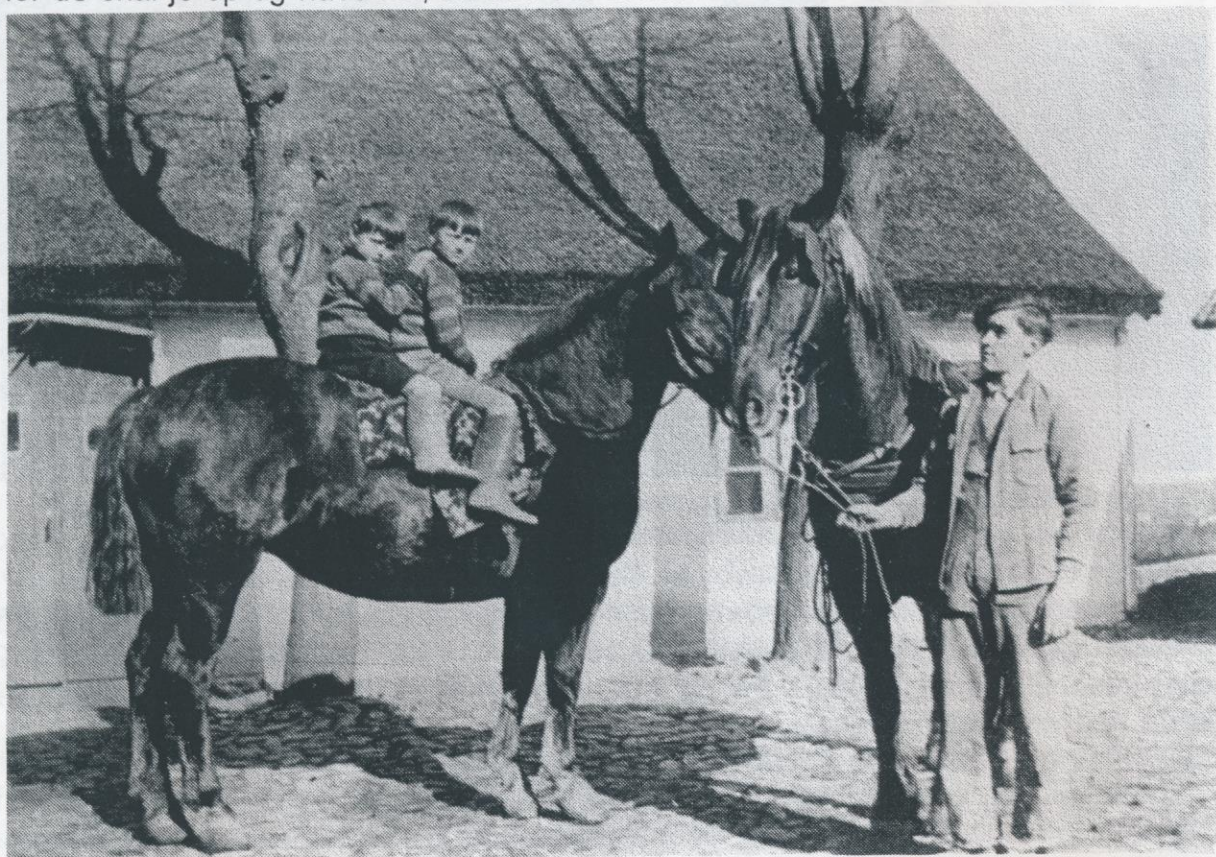
Der var dengang en vaskeriejer, som hed Sander, og som boede i Hjortespring. Han ejede 15 tønder land jord herude, så den mose, der ligger derovre, er altid blevet kaldt Sanders Mose. Denne jord blev købt til Vasehøj, og det første far høstede var fire læs hvidtjørn. Den havde ikke været dyrket de sidste 10-15 år, så der var begyndt at gro små træer på den. Far dyrkede den op, brakkede den et helt år og gav den en masse gødning - vi havde jo store mængder af gødning fra de mange svin - så der kom en vældig god jord ud af det, med en god høst gennem mange år.

Af Sanders Mose findes endnu søen ved Kikudbakken. Den brugte vi til at bade i. Den var meget dyb på midten og meget kold. Man skulle ikke svømme samme vej tilbage som ud, for så var der kommet isnende vand op. De andre småsøer var mere muddermoser uden meget vand, men derovre var der en rigtig sø. Vi fiskede meget, vi fangede en masse karusser, som lystfiskerne kom og hentede om morgenen, inden

vi var stået op. Vi havde dem gående i vandkarret, som hestene drak af. Der smed vi dem op, og så kunne fiskerne selv tage, hvad de havde brug for, og de lagde så penge i en cigarkasse.

På et tidspunkt forsvandt karusserne fra mosen, og vi kunne ikke forstå, at det var så svært at fange nogle. Vi fik fat i en lidt større netruse og lagde den ud med nogle fangarme på. En morgen stod vi så op kl fire, gik over i mosen, fik fat i båden, fik den ud og skulle hive rusen op med den ståltråd, der var bundet fast i den. Vi vidste, hvor den skulle være, men vi kunne ikke finde den, det kunne vi ikke forstå. Vi blev så ved med at lede rundt i vandet, og tilsidst fandt vi den da, og da vi fik den op, blev vi helt forskrækkede, for der var en slags stor kat indeni. Det var en odder. Den havde levet højt på karusserne nu et par år, så den havde næsten snuppet dem alle. Den var død, for de skal jo op og have luft, så den var druknet i rusen.

Frede og Aage til hest på gårdspladsen. Året er 1928.

Vi havde den vinter skudt, vistnok 14 ræve, og så flåede vi også odderen. Da vi nåede til foråret, tog far alle skindene med ind til København, og så var der lommepege til Aage og Frede. Det gav mange penge, jeg tror vi fik 7-800 kr hver. Jeg kan huske, at odderen gav 200 kr, og det var vi meget stolte af. Vi var kun store drenge dengang, og det var mange penge.

Hareskov vejen

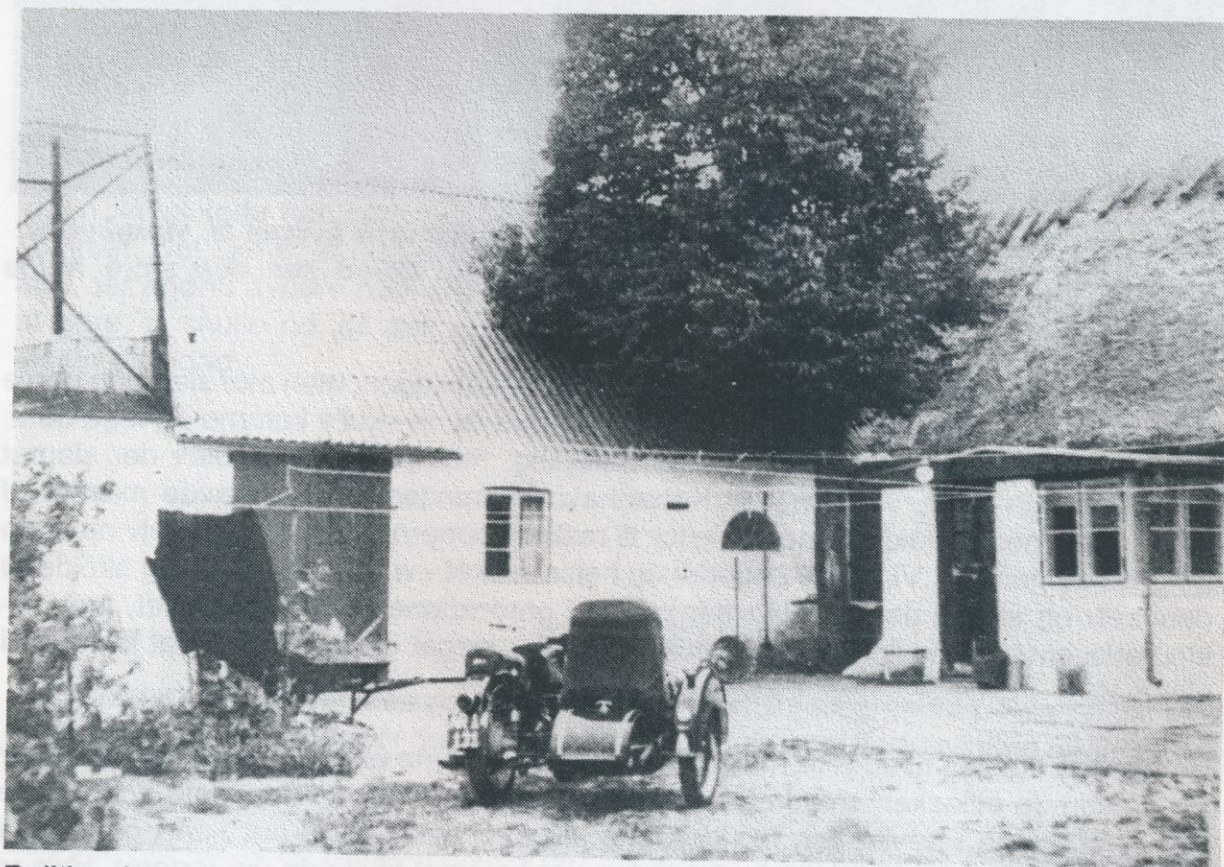
Vejen ned til Hareskoven blev lukket på et tidspunkt, for man ville ikke have, at der blev kørt ned til byen ad den vej. Den blev først lukket med en jordvold, men det måtte

man ikke. Der blev så sat en låge i ved siden af, så de lodsejere, der boede lige inden for, kunne få en nøgle, så de kunne køre igennem. Far måtte ikke køre igennem, fordi han drev landbrug, og de ville ikke have den trafik ned gennem byen.

Lukningen af Skovbovænge stammer vistnok fra, at den grundejerforening, der lå fra bakken og ned til købmanden, bekostede broen over åen og fik tilladelse til at køre til Hareskov. Fordi de selv havde betalt broen og ikke havde brug for at køre den anden vej, ville de ikke have andre med, så de lukkede vejen forbi Vasehøj. Der var så nogle, der gerne ville på arbejde den anden vej, og de fik senere en låge og en nøgle, så de kunne køre ud den vej.

Spærringen på Skovbovænge blev fjernet under krigen, så der kom fri passage. Man kan godt sige, at det var krigen, der var årsag til fjernelsen, der skete af hensyn til brand og andre ting. Om der så dengang blev lavet offentlig vej, eller om det blev tinglyst, at den skulle være åben, ved jeg ikke.

Politiassistent Svendsen var en god ven af familien, og han besøgte ofte gården på sin motorcykel. Træet står tæt ved hjørnet mellem huslængerne; foran er en havestue, der går ud på gårdspladsen.

Vinter

Vi kom faktisk kun gennem Hareskovby, når der var snestorm, så vi ikke kunne komme op til Egebjergvej. Vejen derop var en hulvej, og den lukkede om vinteren. Jeg kan huske, at jeg har været med til at grave sne mellem Egebjergvej og Vasehøj, hvor vi

Den ældste lade, set fra nord. Senere blev den anden lade bygget til, vinkelret på. Skorstenen er fra kogeriet, kedlen stod i kælderen. Foran ses den store runde ajlebeholder.

Vi havde ikke problemer med at beholde grisene under krigen, men mor slagtede nogle store grise og gemte det saltede sul for det tilfælde, at de skulle komme og tage dem. Der var ikke så høje priser på grisene dengang, men på Vasehøj blev der slagtet mange mange grise. Jeg kørte til København hveranden dag og havde masser af halve grise med i affaldsspandene retur til restaurationerne. Vi slagtede selv op til en 24 grise ad gangen. Vi havde kogeriet og hejseværket - vi stak dem selv og skoldede dem selv og skildte dem ad. Hovedparten af produktionen gik til slagteriet, men restaurationerne kunne ikke få flæsk nok, så de var meget interesserede i at få lidt ved siden af.

Det var helt utroligt, hvad vi fik med ud fra restaurationerne foruden de mange ben. Der var smadrede ølflasker, smadrede glas, kopper og tallerkener. De vidste godt, at de ikke måtte, men i travlheden røg det hele alligevel den vej. Vi har kun i ganske få tilfælde måttet nødslagte en gris, fordi den var kommet til skade via foderet. Hvis vi endelig havde en gris, der var kommet til skade, var det som regel ved ålekroge. Når de havde fået krogål, sad krogen i hovedet på ålen, og den røg også med i svinetønden. Det var det farligste vi havde. Grisen begyndte at vise tegn, ved at halen ikke længere slog krølle, og så måtte vi holde øje med den et par dage. Kunne man så se, at den ikke ville æde mere, måtte vi nødslagte den, og så kunne man i tarmsystemet finde en ålekrog. Det skete meget få gange. I de 30 år, jeg kan huske, drejer det sig om mindre end fem gange.

Når man kogte affaldet fra restaurationerne, var der jo en hel del benrester. Det drejede sig om ribben, knokler og kogte skanker. Det røg alt sammen over i krybben til

kunne begynde at hænge jakkerne på telefontrådene. Der må jo have været mere sne dengang. Vi kastede på tre lad. Der var min bror og jeg, og så var der en karl, og det tog en otte dages tid at komme gennem de driver, der havde samlet sig ved en god storm. Så kunne vi komme til købmand igen. I mellemtiden foregik det jo ellers meget godt, med en hest og en slæde, ud over markerne.

I 1940'erne var der nogle strenge vintre, med virkelig meget sne, og vi skulle til København hver eller mindst hveranden dag for at hente svineæde. Når vi startede om morgenen, var det nogle gange med heste foran lastbilen ud over marken, hvor der var mindst sne, og op til landevejen, hvor vi fik bilen ud. Jeg havde store kæder med - man havde ikke rigtige snekæder dengang - lange kæder, som kunne snos om dæk-kene og spændes fast, og så jekkede man sig gennem sneen, også ved hjælp af skovlen, når det kneb.

Ind skulle vi, og hjem skulle vi også. Når jeg nåede til Herlev, var der mekaniker Charles Pedersen. Det var vores mekaniker, og der holdt vi altid ind. Hvis der så var sne-storm, ringede jeg derfra og sagde, at nu var jeg her, og på vej til Hjortespring. Så startede de hjemmefra med et spand heste og red mig imøde og hjalp mig igennem med heste foran, ind over markerne.

Som nævnt var vejen ned til gården en hulvej, som lukkede med det samme i sne-storm. Vi lukkede den som regel først op, når vi regnede med, at den sidste sne var kommet. Det skete, at den næste storm kom, lige som vi havde kastet vejen, og så blev der endnu dybere ned. Det morede vi os med nogle år, men der var ikke noget at gøre, vi skulle ud, så det var bare på med støvlerne og halstørklæderne og så afsted derudad.

Svineholdet

Svineholdet blev drevet med ca. 100 søer som produktionsgrundlag. Søerne gik inde under faringen og 8-10 uger derefter, men ellers gik de ude. Fedesvinene gik inde hele tiden.

I en periode købte far meget flæskesvær fra Dansk Gelatinefabrik. Det blev kogt af til grisene under højtryk, så al væden blev trykket fra. Det var kun kødet grisene fik, mens væden blev skildt fra. Derefter blev suppen taget fra fedtet, så dette kunne sælges som teknisk fedt. Det sendte vi til Polen. Selve fyrkedlen stod i kælderen, mens vi havde to store kedler ovenpå til afsmeltningen. Der var et hejseværk, så vi kunne hejse det op på loftet og hælde det ned i kedlerne. Grisene kunne godt lide kødet, de var faktisk helt vilde med det. Polakkerne var glade for fedtet, og suppen var god at køre ud på jorden, men det lugtede ikke godt, det må vi indrømme. Det varede som regel en tre til fem dage at tømme tanken med suppe og alger og hvad der ellers var i den. Skulle man så til bal om aftenen, gik man i bad og smurte sig ind i alt, hvad man kunne af god lugt, men når man begyndte at svede, kunne man selv lugte det igen. Men vi fandt da alligevel en pige.

grisene, og de åd det, som de ville have, og resten blev tilbage og blev fejlet væk fra krybben og ned i mugegangen og derfra ud på møddingen. Efter at det var foregået i mange år, skete der det, at vi fik for mange ben på marken. Når vi var ude og rense roer, kom der ribben på tværs, og de trak alle roerne op på et langt stykke, så dem var far blevet godt sur på. Vi fik så besked på, os to knægte, at nu kunne vi godt gå ud og samle ben.

Vi fik hver en kurv over armen og gik ud på marken om foråret, ligesom når man samlede sten. Det var simpelthen et utåleligt arbejde, for det var ikke til at se en ende på det. Vi gik der og samlede ben, og når vi havde en kurvfuld, lagde vi dem over i en bunke, og det gjorde vi også fra det næste stykke. Vi gik i en stribe op mod skoven og derefter i en stribe den anden vej. Når vi havde samlet fra den ene mark kørte vi hjem og smed dem af, og når vi havde samlet fra den anden mark, smed vi dem oveni. Da vi havde samlet, i en måned tror jeg, var der pludselig så en dag blevet et helt læs ben på en stor lastbil. De blev kørt på benmøllen i København, og far kom hjem med en vældig god check i lommen. Den fik vi, og fra nu af blev det langt sjovere at samle ben. Vi kunne næsten ikke vente til næste dag. Der blev samlet rigtig mange ben. Vi gik oven i købet gærderne igennem, hvor vi tidligere havde gået og smidt dem tilside.

Det var vel ikke de helt store penge, på timelønsbasis, der var i benene, men vi tjente nu godt på dem. Vi fik afleveret dem, når der var gået et halvt eller et helt år, og vi havde samlet forår og efterår. Efterhånden som vi samlede dem, smed vi dem ud oven i benbunken, som vi kaldte den. Men det var så også al den indtægt, vi havde. Ellers fik vi tøjet, og så tænkte man ellers ikke på penge. Ja, hvis vi skulle til dans, fik vi en femmer, det var til både indgang og til bajere.

Vasehøj set fra nordvest, ca. 1953.

Jagt

Vi strøede meget med spåner og fik store dynger af spåner med hjem, så det var uundgåeligt, at vi havde problemer med rotter. Hvis vi opdagede, at der gik rotter på loftet eller andre steder, måtte vi jo bekæmpe dem, og det gjorde vi i stor stil. Jeg kan nok sige, at jeg har skudt de første 2-300 rotter. Vi har fanget mange rotter, og hundene tog mange. Vi gik aldrig i staldene om aftenen uden at have salonriflen med, og vi skulle da også ud og se, om ræven var der.

I mange år skød vi ræve om natten, så når vi nåede hen i måneskinstiden, var vi praktisk taget ikke i seng fra fredag aften til søndag aften. Vi var fem mand, når morbror Aksel kom herud, han var også meget interesseret og ivrig jæger. Vi var så fire mand, der spillede kort, og en mand var på vagt. Man kunne se ud over mosene, og når ræven bevægede sig rundt dernede - nogle gange havde vi op til syv på én gang - var vagten inde og lette på døren, så skulle der en eller to mand ud at hjælpe til. Vi havde oppe i kogeriet et vindue, hvor vi kunne skyde ud af et lille hul, og på loftet havde vi en hel rude ude, hvorfra vi så kunne snuppe den, hvis der var en, der løb fra ham, der var neden under. Der skød vi mange. Vi anvendte haglgevær, og det har vi haft meget fornøjelse af. Vi har faktisk gået på jagt, fra vi gik i skole.

Når der var en rigtig streng vinter, med kulde og sne, gik far undertiden op til skoven. Med sig havde han en sæk avner, som han stoppede støvlerne ned i, samt en kasse, som han satte sig på, hvorefter han slog et lagen omkring sig. Så kom haren ud og troede, at det var et kålhovede, og så kunne han engang imellem skyde sig en. Skulle han have et dyr, kunne han bare tage hestene, som mor trak, mens far gik lige bagved. Så kunne han gå helt hen til dyrene og skyde en. Det gjorde man kun, når der var behov for dyresteg. Der skulle ikke sådan føres jagt. Der skulle være meget at se på, og vi var slet ikke ude på myrderier.

I mosen nedenfor havde mor mange fugle, og der gik hun ned hver dag med en fire-fem spande fulde af brød. Der var bl.a. mange vildænder, og vi havde op til jagtsæsonen i hvert fald 100 vildænder dernede. Mosen var delt op i to dele, og vi måtte kun skyde i den bagerste del. Ænderne fandt meget hurtigt ud af, at de ikke skulle flyve lavt hen over os. De fløj meget højt over den bagerste del af mosen og dykkede derefter lodret ned i den forreste del, hvor de havde fred, og hvor vi fodrede dem.

Vi skød altid to stykker råvildt hvert år. Vi skulle ikke leve af det, men vi skulle da have vores dyresteg de par gange. Ud over det, skulle de være i fred. Vi havde altid roer op mod skoven, for at dyrene kunne have noget at æde, og vi nød at se de mange dyr omkring os. Nogle gange havde vi en 12-14 stykker gående ude på marken, det var sjovt og dejligt at se på.

Krigen

Under krigen kom vi, begge brødre, ind i frihedsbevægelsen, som medlemmer af Herlev-gruppen, og vi var med i mange aktioner og deltog i mange møder. Vores chef blev taget og kom til at sidde i Shell-huset, som på et tidspunkt blev bombet fra siden, mens de sad på øverste etage som bombeskjolde. Vores chef kom ud og kom til Hjortespring og fortalte, at han var i god behold. Han havde været pint men havde det godt og ville flygte, så vi ville ikke se mere til ham.

Vi fik våben ud til Vasehøj inde fra byen. Automatvåben, som skulle afprøves, man skulle lære at skyde med dem, at kunne adskille, samle og lade dem. Det foregik i vores kartoffelkælder, under den store lade. Oppe i laden stod et tærskværk. Det satte mor i gang, så det lavede larm, mens vi skød i kælderen over i noget sandhistorie, vi havde lavet i den anden ende. Oven for trappen havde mor stillet to af de gamle zinkspande, så hvis der kom nogen, hun ikke kendte, sparkede hun dem ned i kælderen. Så vidste vi, at tingene skulle væk i en fart, og vi skulle ud ad den anden vej. Det skete heldigvis ikke, at der kom ubudne gæster.

Det var jo en hård og en spændende tid, men vi var ikke ude på de store bombetogter, vi levede mere på det lokale plan. Den aften, krigen sluttede, blev vi frihedskæmpere samlet i Herlev. Under hovedgaden i Herlev lå en hovedledning, der var ubrugt. Den var fyldt op med sprængstof, ammunition og våben. Det skulle op alt sammen, for man vidste jo ikke, hvad der nu skulle ske. Så vi monterede granater hele natten og var ude at samle biler, der kunne køre. Fars bil blev også hentet, og den kørte vi i. Der blev

Guy'en var gårdens første bil efter krigen.

monteret våben på skærmene og bazooka på taget, og så skulle vi til København og hente stikkere og dem, der havde hjulpet tyskerne. Vi samlede et par hundrede stykker ude i Bella Bio. Det var hurtigst at samle dem der, hvor der var plads. Det gjorde vi i fire dage, hvorefter vi kunne aflevere fars bil, så han kunne køre med sit eget. Så fik jeg en stor varevogn at køre, og så skulle alle de mennesker transporteres ud i Vestre Fængsel, hvor de skulle forhøres. Der kunne fortælles mange historier om de skæbner, der udviklede sig i de dage.

Det hele varede en 8-10 dage, hvor vi var meget aktive, og hvorefter vi kunne tage hjem til vores normale arbejde. Så tog tyskerne hjem, og freden var genetableret. Vi havde kun skydevåbnene fremme nogle få gange. Vi var f.eks. inde på Gråbrødretorv, hvor en mand sprang ud fra anden sal og ned i en bunker, og han ville ikke ud - enten ville han skyde sig ud, eller også skulle han skydes - sagde han. Da måtte vi så sende en bazooka ned til ham, og så kom han frem. Jeg har kørt i København flere gange, hvor man pludselig stod et sted, hvor der blev skudt mennesker lige ved siden af. Det var ikke rart.

Vi var i den heldige situation, at vi kunne køre med biler i København under hele krigen, fordi vi hentede sundhedsfarligt affald fra restaurationerne. Vi fik monteret generator på bilerne, og dæk fik vi gennem dækbevilligen. Man kørte ellers kun med dæk, der var boltet sammen, men far kunne engang imellem få nye dæk. Det var sådan, at hvis jeg skulle hjem med sådan et par dæk, måtte jeg simpelthen låse dem med kæder, og jeg kunne næsten have fået mere for de to dæk, end jeg kunne få for hele bilen.

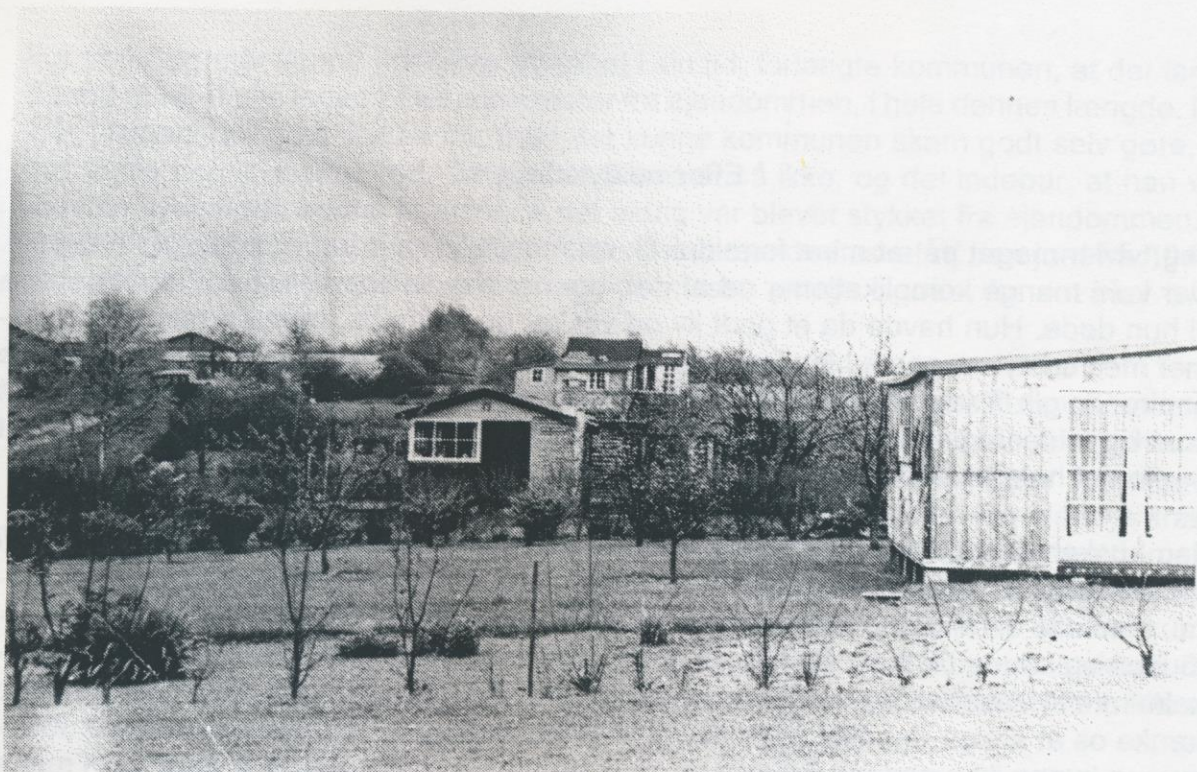
Syvendehusvej rettes ud, ca. 1967. Tidligere slog vejen et par sving fra Sanders mose og hen til Vasehøj, før den gik ned til skoven.

Kort over området, med de første udstykninger indtegnet. Ca 1940. 60.

De første sommerhuse, set fra vest. I baggrunden Vasehøjs to lange lade- og staldbygninger. Ca. 1963.

Udstykningen

Starten på den egentlige udstykning af Vasehøj var i 1941, da far og mor begyndte at lave tegninger over området. Der blev solgt jord for 50 øre pr kvadratmeter. De grunde, der lå finest, tog far en krone for, og nogle kunne sælges for 75 øre. Når man talte alle de små stumper sammen, blev det til en hel del, og det drejede sig om mange penge, men der var også mange udgifter. I 1942 kom der mange penge ind, men så kom ordningen med værnemagtspenge. Alt, hvad der var solgt og tjent på i de år, blev særligt beskattet med 50% oveni. Far havde aldrig tjent penge før, men i de år, hvor han virkelig tjente noget, blev han så ramt af en særordning.

Det stykke, der lå langs Syvendehusvej, fra Vasehøj ned mod Hareskov, på venstre side, hvor alle disse rækkehuse ligger, blev solgt til N.S. Høm. Det var den samme sagfører, der ordnede handelen for Høm og for mor, og det viste sig, at alle fordelene var lagt over til Høm. Det var endda indført i papirerne, at en eventuel fundering eller pilotering skulle sælger stå for. Da Høm så begyndte at skulle sælge stykket og fandt ud af at bygge disse rækkehuse, blev der bygget kælder under dem, og det fik vi lov at betale. Han lavede høj kælder i dem og kaldte det ekstra fundering. Det fik han godkendt af kommunen, men i alle husene står der k-kælder - der er det, man kalder krybekælder. Den må være 1,80 m, og det blev der givet tilladelse til. Og vi vidste, at jorden var så bundhamrende hård, så der kunne have været bygget højhuse på det stykke, uden at der var sket noget. Efter Geotekniske Undersøgelers boreringer står der, at det ville være tilrådeligt at gøre det, men grunden var ellers god nok. Og så var der ikke andet at gøre end at betale. Det var noget af en bet, for det var på daværende tidspunkt ret så dyrt.

Efter udstykningen

Jeg tvivler meget på, at mine forældre fik ret meget lykke ud af at udstykke området. Der kom mange komplikationer ud af det, og mor havde besvær af det, stort set lige til hun døde. Hun havde da et godt liv og var ret godt tilfreds, men de mange problemer med udstykningerne blev først rigtig overstået, da min bror og jeg fik fat i de sidste papirer og gik til sagen. Vi havde ikke haft med det at gøre tidligere, fordi vi blev regnet som børn, der ingen forstand havde på den slags. Vi kom da tilsidst igennem med det og fik det hele afviklet i 1969, efter mors død.

Jeg husker, at mor sad med en stor stak af ejendomsgirokort på dele af Vasehøj. Vi brødre satte os sammen og sagde til os selv, at vi da måtte have en masse jord endnu, med alle de ejendomsskatter, så det måtte vi se nærmere på. Vi kørte op til kommunen og sagde til dem, at vi havde en hel masse girokort her med en masse matrikelnumre til Vasehøj, og nu ville vi da gerne ud og se på vores jord, eftersom vi kunne tænke os at sælge det eller flytte derud eller indhegne det og holde dyr på det. Kommunen kunne ikke engang fortælle os, hvor det lå! Så måtte vi sige til dem, at vi måtte se at finde ud af det og få det på tvangsauktion, så vi kunne slippe for ejendomsskatterne, som iøvrigt ikke ville blive betalt. Ved en tvangsauktion måtte man vel kunne finde ud af, hvad det var, der kunne sælges.

Det indebar så, at landinspektør Oltmann og alle de høje herrer fra udstykningens tid måtte kaldes sammen til et lokalmøde ude på stedet. Og de kiggede så på, hvad det var, vi stod med i hånden.

Syvendehusvej er etableret. Tilhøjre i billedet ligger nu rækken af ens Høm-huse.

For at far og mor kunne udstykke Vasehøj i sin tid, forlangte kommunen, at der langs Egebjergvej skulle tages halvanden meter fra ejendommen, i hele dennes længde. Det ville Oltmann da godt stykke fra, men det kunne kommunen skam godt selv gøre, så det skulle han ikke røre ved. Det gjorde Oltmann så ikke, og det indebar, at han ved nævnte synsmøde kunne fortælle, at det aldrig var blevet stykket fra ejendommen. Vi sagde til kommunen, at mor jo måtte have betalt ejendomsskat af den jord fra 1940'erne til 1969, og at vi derfor måtte have en masse penge tilgode, fra det blev overdraget til kommunen.

Så lå der en spids ned langs Syvendehusvej, den lå ind til naboen, Herlev kommune. Dette jordstykke var så smalt, at det ikke kunne udstykkes, der kunne ikke gives udstykningstilladelse på den, men de havde opkrævet ejendomsskat på den i mange år. Så sagde vi, at vi måtte være berettiget til at få penge tilbage - man kan da ikke kræve fuld ejendomsskat af en jord, som man ikke må bruge. Så må man udlægge den eller noget lignende. Vi ville ikke have den, hvis den ikke kunne sælges. Til gengæld, hvis den ikke kunne sælges, ville vi have klausul på, at den heller ikke senere kunne afhændes og tilskødes. Og så fandt de ud af, at den faktisk godt kunne udstykkes. Der blev givet dispensation til to grunde, og dem solgte vi ganske hurtigt derefter. Altsammen bare fordi vi gik op og lavede vrøvl.

Sådan lå der mange spidser og hjørner og trekanter, fordi vejene kom til at lave lidt om på systemerne. Det havde far og mor - og især da mor i hendes senere år - ligget og sloges med kommunen om i mange mange år. Jeg fatter ikke, at mor ikke gik til os, men lod sagføreren om det.

Vi kom da over det, og vi fik afviklet hele udstykningen - på ét brædt. Det mener vi, at mor kunne have fået ordnet ti år tidligere. De penge, vi skulle have haft tilbage fra kommunen, fandt de ud af blev udlignet med noget andet, så vi fik aldrig noget.

Det var så først efter, at jorden var blevet udstykket, at Aage rejste til Nøddetsbjerg, som far havde købt. Vi blev hjemme og forpagtede gården, men der var ikke ret meget jord tilbage. Det var en pestilens at få det passet og at få det pløjet og høstet, for det var ikke andet end trekanter og hjørner. Det var meget svært at arbejde på, og der var flere udgifter end der var indtægter. Alt foderet skulle vi stadigvæk hente, men alt gødning og affald skulle vi køre væk derfra, og det førte til så store omkostninger, at Kätthe og jeg ikke længere kunne leve af det, så vi var nødt til at finde ud af noget andet.

KULTURHISTORISK FORENING FOR EGEBJERG OG OMEGN 1974